

je zjištěno i její vědomí zlého nakládání s Václavem Š-em. Podle rozsudečných zjištění stal se čin též před více lidmi, před zástupem stávkujících horníků, jejich žen a dětí. Jsou tu tedy i veškeré náležitosti přestupku podle §u 496 tr. zák., takže jest zjištěno, že obžalovaná způsobila Š-ovi tímto svým jednáním i újmu na cti. Stížnost jest posléze na omylu, namítajíc a domáhajíc se po případě toho, by čin stěžovatelky byl podřaděn skutkové podstatě přestupku dle §u 1 zákona o útisku, že nejde o zlé nakládání v §u 1 zákona o útisku naznačené zbraní. Výklad výrazu »zbraň«, jak jej podává nalézací soud v souhlasu s judikaturou, týkající se výkladu pojmu zbraně v §u 82 tr. zák., dlužno jen doplniti v tom směru, že předmět, kterého bylo použito jako zbraně, nesmí býti součástí pachatelova těla. Že zákonodárce měl na mysli jen zbraň v technickém slova smyslu, nemá opory ani v zákoně, ani v zákonodárných motivech, pokud byly uveřejněny, nehledíc ani k tomu, že každý zákon dlužno vykládati z něho sama a že nepovšimnutým musí zůstat, co zákonodárce zamýšlel, ale v zákoně nevyjádřil. Nesejde při řešení dotčené otázky se stanoviska nalézacím soudem vším právem zastávaného, ani na tom, zda předmět, kterého bylo použito ke zvýšení útočné schopnosti pachatelovy, in concreto tuto schopnost zvýšil a byl tak, jak ho bylo použito, s to způsobiti tělesnou újmu. Stačí úplně, že schopnost ta byla tu v obojím směru in abstracto. Neboť přísnější trestnost útisku, spáchaného zbraní, spočívá s hlediska kriminální politiky toliko v tom, že pachatel použitím zbraně dává zvlášť důrazně výraz své vážné zločinné vůli. Ostatně v tomto případě šlo podle zjištění o měchačku asi 60 cm dlouhou, kterou, ačkoliv jí bylo použito ženou, byla Š-ovi způsobena bolest, trávší asi čtvrt hodiny. Že by obžalovaná též výsledek sotva byla přivodila, kdyby byla nepoužila zbraně, a že by byla bývala s to předmětem tím Š-ovi způsobiti dokonce těžké poškození, netřeba zvlášť odůvodniti. Ježto jest bezvadně zjištěno, že stěžovatelka s Václavem Š-em vědomě zle nakládala a způsobila mu vědomě před více lidmi újmu na cti, by na něm vynutila zanechání další práce na dole, a že tento trestný čin byl spáchán s použitím zbraně, podřadil nalézací soud její čin právem skutkové podstatě přečinu dle §§ů 1 a 2 odstavec druhý zákona o útisku. Vědomí, že prostředek, jehož bylo k činu použito, jest zbraní (ve smyslu zákona) a že zlé nakládání (způsobení újmy na cti) přičí se právu trestnímu, skutková podstata §u 1 a 2 zákona nevyžaduje. Neznalost v těchto směrech dlužno pokládati za neznalost trestního zákona, kterou se obžalovaná ostatně ani nehájila a podle §u 233 tr. zák. ani hájiti se nemůže.

Čís. 1787.

Trestání válečné lichvy (zákon ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n.).

Mlátící garnitura jest předmětem potřeby.

K pojmu »využívání mimořádných poměrů, vyvolaných válkou«.

(Rozh. ze dne 10. listopadu 1924, Zm I 465/24.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Táboře ze dne 5. června 1924, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem podle §u 7 (3) zákona o trestání válečné lichvy ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n., zrušil napadený rozsudek a vrátil věc nalézacímu soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Zmateční stížnost obžalovaného napadá rozsudek jen z důvodu §u 281 čís. 9 a) tr. ř., dovozujíc nesprávné právní posouzení věci z toho, 1. že mlátičí garnitura, o jakou šlo, není předmětem denní potřeby, po případě předmětem potřeby vůbec a nebyla jím zvláště v daném případě, kde měl kupitel pro mláčení ještě žentour, 2. že nelze stěžovateli prokázatí úmysl, směřující k požadování zřejmě přemrštěné ceny, 3. že nebyla zřejmě přemrštěná cena požadována využíváním mimořádných poměrů, přivoděných válkou. Stížnosti nelze přiznati oprávnění, pokud jde o bod 1. a 2. K bodu 1. přehlíží stížnost, že zákon o trestání válečné lichvy dle jasného předpisu §u 1 nemá za předmět ochrany obchod s předměty denní potřeby, nýbrž potřeby vůbec, a to potřeby obecné ve smyslu téhož §u, nikoliv potřeby jednotlivcovy dle konkrétních jeho poměrů. Že mlátičí garnitura patří mezi tyto předměty potřeby, nemůže býti pochybným vzhledem k jejímu určení, sloužiti nepřimo k ukojení potřeb lidí a zvířat domácích. K bodu 2. jest ovšem připustiti, že skutková podstata přečinu dle §u 7 lich. zák. vyžaduje vědomí pachatele, že cena, jím požadovaná, jest zřejmě přemrštěná. To však nalézací soud v rozsudku zjistil. Ovšem by mohla okolnost, již napadený rozsudek v tomto směru uvádí, že obžalovaný opomenul před stanovením ceny optati se na příslušném místě, jaká cena za mlátičku v době prodeje mohla jeviti se přiměřenou, vzbuditi pochybnosti, zda nešlo spíše o pouhou nedbalost, než o skutečné vědomí přiměřenosti požadované ceny. Než pochybnosti v příčině jednotlivých, pro přesvědčení soudu uvedených důvodů, nemohou rozhodovati, když nesprávnost zjištění toho kterého předpokladu skutkové podstaty dle uvedených důvodů v jich celistvosti není zjevnou. Tomu však při zjištění, že obžalovaný si byl přemrštěností ceny, jím požadované, vědom, tak není, neboť nalézací soud opírá toto zjištění o další poukaz na jistě význačnou skutečnost, že obžalovaný požadoval původně za mlátičku 80.000 Kč, z nichž ihned 20.000 Kč slevil.

Jinak se věc má, pokud jde o bod, jímž stížnost napadá zjištění nalézacího soudu, že obžalovaný požadoval zřejmě přemrštěnou cenu, využívaje mimořádných poměrů, vyvolaných válkou. Tu dlužno především zdůrazniti, že využívání takové by tu mohlo býti ve trojím směru. Předně by mohlo jíti o využívání nedostatku mlátiček, přivoděného válkou, obžalovaným a zdá se, že nalézací soud měl tuto okolnost na mysli, odůvodniv onen výrok úvahou, že v době prodeje t é m ě ř při každém předmětu potřeby jevil se citelný nedostatek, přivoděný válkou. Než to nestačí pro závěr, že tento nedostatek jevil se také u toho druhu

předmětu potřeby, o který jde, ježto nevyklučuje možnosti, že nedostatku mlátiček, jehož by mohlo být využito, v době činu vůbec snad již nebylo, čemuž nasvědčuje také výpověď Jana P-a, z níž vyplývá, že poměr mezi tovární cenou mlátiček tohoto konkrétního druhu v roce 1912, kdy obžalovaný mlátičku koupil, a tovární cenou v roce 1920, kdy obžalovaný ji prodal, byl velmi příznivý, totiž 5.500 Kč : 41.000 Kč až 52.000 Kč, tedy ani ne 1 : 8. Dále by mohly být spatřovány mimořádné, válkou vyvolané poměry, jichž obžalovaný snad využil, v poválečné mentalitě spotřebitelů a výrobců (obchodníků). Jest totiž známým zjevem poválečné doby, že obecnost je desorientována o cenách, že následkem všeobecné cenové rozvrácenosti a nejistoty žádají obchodníci (výrobci) a platí spotřebitelé za předměty potřeby často ceny, jež daleko převyšují jejich vnitřní, skutečnou hodnotu. Kdo s tím počítá jako s úkazem obecným, aby činil cenové požadavky, jejichž uspokojení by jinak nemohl očekávat, využívá mimořádných, válkou vyvolaných poměrů. Těmito úvahami se nalézací soud nezabýval. Jeho výrok, že obžalovaný využil poměrů na úkor Františka J-a, nezkušeného poměrů, poukazyval by spíše na skutkovou podstatu §u 4 cís. nařízení ze dne 12. října 1914, čís. 275 ř. zák., kde stačí vykořisťování individuální nezkušenosti, která není všeobecným, válkou vyvolaným zjevem, ale kde mimo to se předpokládá, by se činnost prováděla po živnostensku, čehož tu nebylo.

Zcela nepovšimnutu nechal nalézací soud třetí možnost, jež nastává vzhledem k jeho zjištění, že obžalovaný učinil převzetí mlátičky za zřejmě přemrštěnou cenu podmínkou uskutečnění pachtu svého statku vůbec; neboť je možno, že obžalovaný, počítaje s nedostatkem pachtovních objektů, chtěl tím, že učinil dojednání pachtovní smlouvy závislým na převzetí mlátičky, docílit, aby František J. za mlátičku zaplatil přemrštěnou cenu, kterou by jinak, t. j. za pravidelných poměrů nebyl povolil. Vždyť není vyloučeno, že v době činu byla následkem války veliká poptávka po pozemcích, poněvadž při stálém kolísání ostatních hodnot se půda považuje za nejbezpečnější majetek, zaručující majiteli (pachtýři) stálý a cenové úrovni úměrný příjem; že této poptávce nestačil obmezený počet prodejních (pachtovních) pozemků a že obžalovaný závadným činem z této situace těžil. Že vyličený, válkou vyvolaný zjev v době činu tu byl a že také František J. mu podlehl, tomu by nasvědčovalo vlastní doznání obžalovaného, že dostal na svůj inserát v časopisu »Venkov«, že statek pronajme, asi 30 nabídek, jakož i okolnost, že František J. podal teprve po zrušení pachtovního poměru trestní oznámení na obžalovaného, z čehož lze usouditi, že mu na statku mnoho záleželo. Než nalézací soud se touto důležitou úvahou vůbec nezabýval a neučinil v tomto směru žádného zjištění. Ježto, jak uvedeno, zjištění rozsudková pro výrok o vině nestačí a nalézací soud následkem mylného právního posouzení nechal důležité okolnosti, zejména též po stránce subjektivní, nepovšimnutými, musil zrušovací soud oprávněné zmáteční stížnosti vyhověti, napadený rozsudek zrušiti a věc vrátiti nalézacímu soudu, by ji znova projednal a po doplnění zjištění v naznačených směrech znova rozhodl.